

ТИМЧАСОВЕ ПОЛОЖЕННЯ

Про запобігання та виявлення академічного плагіату у навчальній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу у ДДМА

1. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

1.1. Положення розроблене відповідно до Законів України «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну експертизу», «Про авторське право і суміжні права», Цивільного кодексу України, інших нормативно-правових актів та Статуту Донбаської державної машинобудівної академії (далі – Академії) з метою запобігання плагіату (запозиченням) у наукових, навчально-методичних, дипломних, кваліфікаційних, та навчальних роботах.

1.2. Це Положення є складовою системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (системи внутрішнього забезпечення якості) Донбаської державної машинобудівної академії. В процесі його розробки частково використовувалися матеріали відповідних положень інших ВНЗ (позначені курсивом).

1.3. *Положення передбачає заходи організаційного характеру, спрямовані на запобігання та виявлення академічного плагіату в Академії, і має на меті створення системи ефективного запобігання та виявлення плагіату в роботах наукових, науково-педагогічних працівників Академії, здобувачів вищої освіти всіх освітніх рівнів та форм навчання, аспірантів, докторантів; розвиток навичок добросовісної та коректної роботи із джерелами інформації; дотримання вимог наукової етики та поваги до інтелектуальної власності інших осіб; активізацію самостійності та індивідуальності при створенні власних творів, а також підвищення відповідальності за порушення загальноприйнятих правил цитування.*

2. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТА ЇХ ВИЗНАЧЕННЯ

2.1. **Автор** – фізична особа, результатом творчої праці якої є представлений твір (ст. 1 ЗУ «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 № 3792 - XII).

2.2. **Здобувачі вищої освіти** – особи, які навчаються у вищому навчальному закладі на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації (ст. 1 ЗУ “Про вищу освіту” від 01.07.2014 № 1556-VII).

2.3. **Твір** – *результат наукової чи навчально-методичної діяльності автора (співавторів) поданий до Академії на паперових носіях або в електронному вигляді, оприлюднений у мережі Інтернет чи на офіційному web-сайті Академії у формі монографії, підручника, навчального посібника, статті, тез, препринта, автореферату і рукопису дисертації (дисертаційної роботи), дипломної роботи, курсової роботи чи проекту, реферату, есе, контрольної роботи, тощо.*

2.4. **Оприлюднення твору** – здійснена за згодою автора чи іншого суб'єкта авторського права і (або) суміжних прав дія, що вперше робить твір доступним для публіки шляхом опублікування, публічного виконання, публічного показу, публічної демонстрації, публічного сповіщення тощо (ст. 1 ЗУ «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 № 3792 – XII).

2.5. **Плагіат** – оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору (ст. 50 ЗУ «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 № 3792 – XII).

2.6. **Плагіат академічний** – навмисне відтворення частково або повністю) наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження, або відтворення під своїм іменем оприлюднених творів чи інших результатів інтелектуальної праці створених іншими особами без відповідного посилання. (ст. 69 ЗУ “Про вищу освіту” від 01.07.2014 № 1556 – VII).

2.7. *Різновиди плагіату:*

- *видання виконаної роботи іншого автора за свою без внесення в неї жодних змін та належного оформлення цитування;*

- *копіювання значної частини чужої роботи в свою як в оригіналі так і у перекладі без внесення в запозичене жодних змін та належного оформлення цитування;*

- *представлення суміші власних та запозичених аргументів без належного цитування;*

- *внесення незначних правок у скопійований матеріал (переформулювання речень, зміна порядку слів в них тощо) та без належного оформлення цитування;*

- *компіляція – створення значного масиву тексту шляхом копіювання із різних джерел без внесення в нього правок, посилань на авторів та «маскування» шляхом написання перехідних речень між скопійованими частинами тексту;*

- *парафраза – переказ своїми словами чужих думок, ідей або тексту. Сутність парафрази полягає в заміні слів (знаків), фразеологічних оборотів або пропозицій при використанні будь-якої авторської наукової праці (збереженої на електронних або паперових носіях, у тому числі розміщеної в мережі Інтернет).*

2.8. Цитата – порівняно короткий уривок з літературного, наукового чи будь-якого іншого опублікованого твору, який використовується, з обов'язковим посиланням на його автора і джерела цитування, іншою особою у своєму творі з метою зробити зрозумілішими свої твердження або для посилання на погляди іншого автора в автентичному формулюванні. (ст. 1 ЗУ «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 № 3792 – XII).

3. ПЕРЕЛІК ТВОРІВ СПІВРОБІТНИКІВ АКАДЕМІЇ ТА ПОРЯДОК ЇХ ПЕРЕВІРКИ НА АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ

3.1 *В Академії перевірці на академічний плагіат підлягають:*

- *наукові та науково-методичні праці, які вимагають рекомендації до видання Вченої ради Академії з присвоєнням індексу ISBN. Організацію перевірки вищезазначених матеріалів здійснюють завідувачі кафедр і посадові особи Академії відповідно до їх функціональних обов'язків.*

Організацію перевірки рукописів статей, тез доповідей, які надходять до редакцій наукових журналів або оргкомітетів Академії, наукових (анотованих) звітів здійснюють редакційні колегії наукових журналів, керівники структурних підрозділів, які проводять відповідні заходи.

Організацію перевірки дисертаційних робіт та авторефератів на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня доктора філософії та доктора наук здійснюють спеціалізовані вчені ради.

3.2 Перевірка на академічний плагіат творів співробітників Академії здійснюється на етапі представлення матеріалів робіт для розгляду на засіданні кафедри, редакційної колегії, вченої ради факультету, спеціалізованої ради.

Роботи що підлягають перевірці на плагіат, надаються авторами в електронному вигляді у представлених форматах: *.doc, *.docx.

У системі запобігання та виявлення академічного плагіату Академії у якості критерію оригінальності творів використовується показник рівня оригінальності тексту у відсотках, отриманий за допомогою програмно-технічних засобів перевірки на плагіат і збільшений на відсоток правомірних запозичень.

3.3 Рекомендованою є така шкала оцінки залежно від кількісного показника рівня оригінальності твору:

Кількісний показник рівня оригінальності твору	Рівень оригінальності твору	Рекомендована дія
понад 90%	Високий	Текст вважається оригінальним та не потребує додаткових дій щодо запобігання неправомірним запозиченням
від 80% до 90%	Задовільний	Наявні окремі ознаки академічного плагіату. Слід пересвідчитись у наявності посилань на першоджерела для цитованих фрагментів
від 60% до 80%	Низький	Наявні певні ознаки академічного плагіату, але матеріал може бути прийнятий за умови доопрацювання з обов'язковою наступною перевіркою на оригінальність доопрацьованого твору
менше 60%	Неприйнятний	Наявні істотні ознаки плагіату. Матеріал до розгляду не приймається

Виявлені у тексті твору запозичення вважаються правомірними, якщо вони є:

- власними назвами – індивідуальними найменуваннями окремих одиничних об'єктів, у т.ч. найменуваннями установ, назвами праць, які досліджувалися у творі, бібліографічними посиланнями на джерела та ін.;
- усталеними словосполученнями, що характерні для певної сфери знань;
- належним чином оформлені цитування;
- самоцитування – фрагменти тексту, що належать автору твору, опубліковані або оприлюднені в електронній формі ним у інших творах.

Строк перевірки не повинен перевищувати два тижні.

4 ПЕРЕВІРКА НА ПЛАГІАТ СТУДЕНТСЬКИХ РОБІТ

4.1 Перевірка цих робіт на наявність академічного плагіату проводиться з використанням програмно-технічних засобів за допомогою однієї або декількох програм, які знаходяться у відкритому доступі у мережі Інтернет та визнані науковою спільнотою (Advego Plagiatus, Etxt Antiplagiat, Anti-Plagiarism тощо).

Ця перевірка проводиться двічі: спочатку зовнішня з використанням усіх видів відповідних робіт, які знаходяться в мережі Інтернет, а потім – внутрішня на базі аналогічних студентських робіт, які розміщені в репозитарії кафедри або Академії в цілому в закритому доступі. Зовнішня перевірка обов'язкова тільки для випускних кваліфікаційних робіт (ВКР).

Методика другої перевірки розробляється кафедрою і затверджується на її засіданні. Її метою є запобігання випадків збігу значної частини студентської роботи з аналогічними роботами інших студентів.

Якщо на кафедрі на цей час ще не сформована достатня внутрішня база ВКР, цю перевірку здійснюють керівники даних робіт на основі тих даних, які вони отримали в процесі керівництва аналогічними студентськими роботами.

Вибірковий контроль проводиться завідувачами кафедр, деканом відповідного факультету, або комісією, що призначається ректором (першим проректором).

4.2 Перевірка на академічний плагіат усіх видів студентських робіт здійснюється на кафедрі керівниками цих робіт, а потім викладачем, якому вона доручена і запланована в розділі «організаційно-методична робота».

4.3 При наданні на кафедру ВКР, студенти усіх форм навчання, роботи яких підлягають зовнішній перевірці обраною системою, заповнюють і підписують заяву за встановленою формою (додаток 1), яким підтверджується факт відсутності в цій роботі запозичень з друкованих та електронних джерел третіх осіб, не підкріплених відповідними посиланнями, та інформованість про можливі санкції у випадку виявлення плагіату. Відмова у належному заповненні та підписанні заяви автоматично тягне за собою не допуск письмової роботи до захисту.

4.4 Автор ВКР повинен також дати дозвіл щодо перевірки матеріалу в системі «eТХТ Антиплагиат» або іншій системі (за рішенням кафедри) та зберіганні роботи в репозитарії кафедри або Академії (додаток 1). Для інших видів студентських робіт цей дозвіл не потрібен.

4.5 Викладач, який призначений на кафедрі як відповідальний за перевірку на плагіат, вводить текст роботи в відповідну систему та перевіряє її на унікальність. Перевірка здійснюється як зовнішня, так і внутрішня для ВКР, які знаходяться в закритому доступі на кафедрі.

4.6 У зв'язку з тим, що роботи студентів різних спеціальностей суттєво відрізняються одна від іншої як за формою, так і за змістом, на кожній кафедрі потрібно створити методичні вказівки про порядок розробки, виконання та оформлення ВКР з подальшим затвердженням їх Вченою радою факультету. В цих вказівках необхідно чітко зазначити, який текст буде вважатися оригінальним (наприклад, розрахунки, виконані за стандартними та загально прийнятими методиками та ін.).

4.7 Після перевірки на плагіат оформляється Експертний висновок про перевірку на наявність академічного плагіату у ВКР студента у відповідності з додатком 2 у роздрукованому вигляді. Цей висновок додається до письмової роботи при її захисті.

5 ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

Наказ про затвердження тематики дипломних робіт бакалаврів повинен бути виданий не пізніше чим за півроку до терміну їх захисту, а магістрів - не пізніше ніж за рік. В цей же термін студентам повинні бути видані завдання для виконання економічної частини дипломних проектів і розділу охорони праці та БЖД або цивільного захисту, призначені консультанти і доведений графік консультації з цих розділів.

Зміст цих завдань має відповідати методичним вказівкам, що розроблені на кафедрах «Економіка підприємства» та «Хімія та охорона праці» та погоджені з відповідними випусковими кафедрами.

Рекомендується наступний обсяг дипломних проектів і робіт бакалаврів технічного профілю: тах обсяг - до 90 сторінок, розділ з економіки – до 15 сторінок, з охорони праці - до 10 сторінок.

Дипломна роботи бакалаврів економічного профілю: тах обсяг - до 80 сторінок, розділ з охорони праці - до 10 сторінок.

Кваліфікаційна робота магістрів технічного профілю: тах обсяг – до 120 сторінок, розділ з економіки – до 15 сторінок, з охорони праці – до 12 сторінок.

Кваліфікаційна робота магістрів економічного профілю: тах обсяг 110 сторінок, розділ з охорони праці - до 12 сторінок.

В цих роботах потрібно максимально скоротити обсяг запозиченого матеріалу та збільшити обсяг оригінального тексту. З цією метою треба забезпечити регулярну роботу студентів в процесі дипломного проектування. Крім консультацій дипломників, потрібно планувати індивідуальні заняття з кожним з них. В процесі проведення цих занять викладач повинен бути впевнений в самостійності виконання кваліфікаційної роботи самим студентом і відсутності в ній елементів плагіату.

6 ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПЛАГІАТ

6.1 Студенти усіх форм навчання несуть відповідальність за подання всіх видів робіт для перевірки системою у порядку, визначеному даним Положенням.

6.2 Керівник ВКР несе відповідальність за її відповідність методичним вказівкам кафедри і за перевірку своєї частини кваліфікаційної роботи у встановлені строки, прийняття рішення про доопрацювання та повторну перевірку на плагіат, а також про її допуск до захисту.

Консультанти з розділів з економіки і охорони праці несуть відповідальність за перевірку ВКР у встановлені строки.

6.3 Керівник (викладач), який виявив низький відсоток оригінальності у роботі студента попереджає про це автора і виносить рішення про недопуск до захисту та відправку матеріалів на доопрацювання, а у разі незгоди автора – інформує службовою запискою завідувача кафедрою.

6.4 Факт академічного плагіату (компіляції) у творах студентів може бути

встановлений комісією, створеною розпорядженням завідувача кафедрою;

6.5 Не самостійно виконані роботи студентів не можуть бути позитивно оцінені або взагалі не допускаються до захисту.

6.6 На завідувача кафедрою покладається функція контролю за дотримання даного Положення.

7 ПРОФІЛАКТИКА ПЛАГІАТУ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ТА КОНТРОЛЬ ЗА ЙОГО ВІДСУТНІСТЮ

7.1 З метою стимулювання студентів освітньо-кваліфікаційних рівнів бакалавр та магістр усіх форм навчання до самостійного виконання ВКР і письмових студентських робіт пропонується:

- захист робіт проводиться публічно;
- кращі роботи підлягають обговоренню на наукових конференціях та можуть бути представлені до участі у конкурсах та публікації в студентських та інших наукових виданнях;
- організація заслуховування кращих робіт на засіданнях наукових студентських гуртків, товариств молодих вчених, круглих або дискусійних столів.

7.2 Профілактика плагіату здійснюється шляхом:

- формування, видання та розповсюдження Положення про дипломні та курсові роботи та методичних рекомендацій до їх написання із визначенням вимог щодо належного оформлення посилань на матеріали, використані у письмових роботах;
- запровадження під час викладання дисципліни «Основи наукових досліджень» спеціальних занять з основ наукового письма та дослідницької роботи, на яких акцентувати увагу на коректне використання у письмових роботах інформації з інших джерел та уникнення плагіату, правила опису джерел та оформлення цитувань;
- розміщення цього Положення на сайті Академії

7.3 Наукові керівники курсових і ВКР, а також НДРС, в обов'язковому порядку зобов'язані ознайомити із цим Положенням студентів, та на всіх етапах виконання робіт контролювати й попереджувати факти плагіату.

7.4 Декани факультетів повинні забезпечити дієвий контроль виконання цього Положення. З цією метою рекомендується створити на факультетах групи сприяння академічної доброчесності. При розгляді результатів дипломного проектування на Вчених радах факультетів потрібно проводити аналіз стану перевірок ВКР на наявність плагіату та розгляд заходів щодо його усунення.

7.5. Завідувачам випусковими кафедрами потрібно забезпечити своєчасне розміщення на сайті Академії реферату (автореферату) кваліфікаційної роботи кожного дипломника. Після захисту роботи її реферат передається до репозитарія Академії.

Результати перевірки на наявність академічного плагіату потрібно відображати у щорічному звіті кафедри за результатами дипломного проектування.

7.6 Ректором (першим проректором) може бути утворена Комісія для моніторингу дотримання цього Положення.

8 ПОРЯДОК ПОДАННЯ АПЕЛЯЦІЇ ТА ЇЇ РОЗГЛЯД

8.1 У випадку незгоди з висновком щодо виявлення факту плагіату (компіляцій) у роботі, автор має право у триденний термін з моменту виявлення подати письмову апеляційну заяву на ім'я завідувача кафедрою.

8.2 Для розгляду апеляційної заяви студента створюється апеляційна комісія, персональний склад якої формується розпорядженням завідувача кафедрою з найбільш досвідчених та авторитетних викладачів кафедри (загальний склад від 3 до 5 осіб). Секретарем комісії призначається працівник кафедри.

8.3 Голова апеляційної комісії проводить засідання у тижневий термін з моменту виходу розпорядження завідувача кафедрою про створення апеляційної комісії. Про дату та час проведення засідання заявник попереджається щонайменше за два дні. Якщо заявник не з'являється на засідання апеляційної комісії, питання розглядається за його відсутності.

8.4 У випадку необхідності отримання додаткової уточнюючої інформації, засідання апеляційної комісії може проводитись у кілька етапів з розривом не більше трьох робочих днів.

8.5 Сумніви, що виникають у членів апеляційної комісії, трактуються на користь особи, робота якої розглядається апеляційною комісією.

8.6 За результатами засідання апеляційна комісія формує висновки, які підписує голова апеляційної комісії, її члени та заявник, зазначаючи «З висновками апеляційної комісії погоджуюсь». Висновки апеляційної комісії щодо академічного плагіату (компіляцій) у творах студентів зберігаються на кафедрі.

9 ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

9.1. Положення набуває чинності з дати його затвердження наказом ректора і вводиться в дію в повному обсязі з 01.09.2018 року.

9.2. Всі зміни та доповнення до Положення розглядаються та приймаються на засіданні Вченої ради та затверджуються наказом ректора Академії.

9.3. Відповідальність та контроль за виконанням Положення несуть посадові особи Академії відповідно до їх функціональних обов'язків.

Використані джерела:

1. Хартія основних прав Європейського Союзу [Електронний ресурс]: Міжнародний документ від 07.12.2000. – Електронні текстові дані. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_524
2. The Bucharest Declaration concerning Ethical Values and Principles for Higher Education in the Europe Region. [Електронний ресурс]: Retrieved from: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/03797720500083922?journalCode=chee20>
3. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]: Кодекс від 16.01.2003 № 435-IV з наступними змінами та доповненнями. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
4. Закон України «Про авторське право та суміжні права» [Електронний ресурс]: Закон України від 23.12.1993 № 3792-ХІІ з наступними змінами та доповненнями. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>
5. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII з наступними змінами та доповненнями. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

6. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
7. Щодо забезпечення академічної доброчесності у закладах вищої освіти. Лист МОН № 1/9-565 від 26.10.17 року
8. Статут ДДМА [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dgma.donetsk.ua/docs/sertificaty/statut.pdf>.
9. КОДЕКС ЧЕСТІ студента (випускника) ДДМА. КОДЕКС ЧЕСТІ викладача ДДМА. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dgma.donetsk.ua/kodeks-chesti.html>.

ЗАЯВА

щодо самостійності виконання дипломної роботи
(проекту), кваліфікаційної роботи

Я,

_____ (П.І.Б.),

студент _____ курсу, групи _____ факультету _____ ,
Донбаської державної машинобудівної академії, заявляю:

моя кваліфікаційна робота на тему:

_____
_____

підтверджую, що з Положенням «Протидія плагіату» кафедри ознайомлений, представлена для захисту у державну екзаменаційну комісію, виконана самостійно і в ній не міститься елементів плагіату. Всі запозичення з друкованих та електронних джерел, а також із захищених раніше дослідницьких робіт, кандидатських і докторських дисертацій мають відповідні посилання. Я ознайомлений (а) з діючим положенням ДДМА, згідно з яким виявлення плагіату є підставою для відмови в допуску письмової роботи до захисту та застосування дисциплінарних заходів.

Підписуючи цей документ, надаю згоду Власнику бази даних (кафедра _____) на збір, обробку та використання моїх матеріалів кваліфікаційної роботи з метою перевірки матеріалу в системі та зберіганні роботи в репозитарії кафедри (академії).

Матеріали автора також можуть бути використані Власником або третіми особами з метою та на умовах, що визначені відповідно до ст. 32 Закону України «Про вищу освіту» та до Закону України «Про захист персональних даних».

Власник зобов'язується використовувати матеріали справедливо і законно відповідно до законодавства. У разі зміни мети обробки матеріалів Власник має повідомити про це суб'єкта і отримати згоду на обробку його матеріалів у відповідності зі зміненою метою.

Дата

Підпис

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК**про перевірку на наявність академічного плагіату у випускній
кваліфікаційній роботі студента**

Комісія з виявлення та запобігання академічного плагіату, перевіривши кваліфікаційну роботу студента _____ (ППП) гр. _____ на тему:

прийшла до висновку:

Рівень оригінальності твору станом на « ____ » _____ 20__ р.
(дата перевірки роботи)
є задовільним /високим, низьким, неприйнятним/
(обрати потрібне)

Завідувач кафедри	_____	ППП
Відповідальна особа по кафедрі	_____	ППП
Науковий керівник	_____	ППП